

The article examines the history of the development of advocacy during the judicial reform in 1864. It is found out that the studied institution in the second half of XIX c. on the territory of Ukraine in the Austro-Hungaria developed quite effectively. It is determined conditions of candidate admission as an advocate.

Key words: *advocacy, advocate activity, history of advocacy, history of Advocacy of Ukraine.*

Процька С.М., викладач кафедри теорії та історії педагогіки
Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ У ТЕОРІЇ І ПРАКТИЦІ КРАЇН ЗАРУБІЖЖЯ

У статті проаналізовано досвід країн зарубіжжя щодо проблем інформатизації освіти; окреслено сучасні тенденції у напрямку інформатизації освіти України.

Ключові слова: *інформатизація освіти, інформаційне середовище, інформаційно-комунікаційні технології.*

Новий етап трансформацій системи освіти в Україні характеризується пошуком ефективних механізмів упровадження інноваційних форм і методів навчання як студентів, так і школярів відповідно до вимог і тенденцій сучасного суспільства.

Модернізація системи освіти на сучасному етапі розвитку суспільства висуває нові вимоги до професійної діяльності фахівців освітньої сфери. На теперішньому етапі в науковому обігу з'являються праці, предметом вивчення яких є сфера застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті. Так, тенденції розвитку та реформування сучасної системи освіти в контексті становлення інформаційного суспільства досліджують В. Андрущенко, Н. Бібік, В. Биков, Л. Ващенко, Н. Воскресенська, В. Глушков, С. Гончаренко, Т. Десятов, А. Джуринський, Г. Єгоров, М. Жалдак, В. Зайчук, М. Згуровський, І. Зязюн, В. Кремень, В. Луговий, О. Локшина, В. Мадзігон, Б. Малиновський, В. Міхалевич, С. Ніколаєнко, В. Олійник, Г. Сазоненко, О. Співаковський, О. Сухомлинська, П. Таланчук, М. Шкіль та інші. Можливості застосування ІКТ у процесі вивчення окремих навчальних дисциплін стали предметом наукового інтересу В. Безуглого, Т. Дубової, Ю. Жука, О. Калігаєвої, О. Качуровкої, Н. Морзе, О. Пехоти, І. Семещук, О. Смалько, Т. Тихонова та інших. Питанням підготовки студентів

гуманітарних спеціальностей до впровадження ІКТ у навчально-виховний процес присвячені напрацювання В. Арестенка, В. Бобрицької, Л. Брескіної, Р. Гуріна, Л. Карташової, О. Суховірського, О. Трохимової, Г. Шугайло, С. Яшанова та інших [1].

Теоретичні та прикладні аспекти застосування ІКТ в освіті є досить актуальною проблемою в наукових колах суспільства. Проте у наукових джерелах бракує досліджень проблеми інформатизації освіти у теорії і практиці країн зарубіжжя.

Мета статті — виокремити актуальні проблеми інформатизації освіти у теорії і практиці країн зарубіжжя.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**: проаналізувати досвід країн зарубіжжя щодо проблем інформатизації освіти; окреслити сучасні тенденції інформатизації освіти України.

Процес інформатизації освіти пов'язаний з прийняттям Закону України «Про концепцію Національної програми інформатизації» (1998), постанови КМУ від 22.03.1999 р. № 431, якою були затверджені завдання Національної програми інформатизації України. Нині ідеї інформатизації освіти втілені у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2020 роки (2012), де у числі ключових напрямів державної освітньої політики визначено розвиток наукової та інноваційної діяльності в освіті, підвищення якості освіти на інноваційній основі, інформатизація освіти, удосконалення бібліотечного та інформаційно-ресурсного забезпечення освіти і науки.

Для розв'язання завдань дослідження доцільно розглянути ключове поняття «інформатизація освіти».

Під поняттям «інформатизація освіти» розуміють упорядковану сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих і управлінських процесів, спрямованих на задоволення інформаційних, обчислювальних і телекомунікаційних потреб, що пов'язані з можливостями методів і засобів інформаційних і комунікаційних технологій учасників навчально-виховного процесу, а також тих, хто цим процесом керує та його забезпечує [1].

Інформатизація освіти пов'язується з широким впровадженням у систему освіти методів і засобів ІКТ, створенням на цій основі комп'ютерно-орієнтованого інформаційно-комунікаційного середовища з електронними, науковими, освітніми та управлінськими ресурсами, з наданням можливостей суб'єктам освітнього процесу використовувати засоби і сервери цього середовища, здійснювати доступ до його ресурсів при вирішенні різних завдань.

Сучасна освіта розвивається в умовах бурхливого розвитку інформаційних технологій. Країни — члени Європейського Союзу проголосили пріоритетом на період до 2010 р. приєднання всіх освітніх систем країн ЄС до Лісабонської декларації, яка проголошує загальну тенденцію інформатизації освіти у країнах Європи. На думку Європейського комісара з питань освіти і культури Європейської комісії Вів'єн Редінг, «Одним з пріоритетів європейського співробітництва є використання мультимедійних та Інтернет-технологій в рамках покращення якості освіти» [3].

Для країн ЄС стало вже звичною нормою кожного року здійснювати загальний моніторинг доступу школярів та педагогів до мультимедійних технологій та визначати їх компетентності у цій сфері. Такі дослідження реалізуються в рамках міжнародних досліджень PISA та PIRLS, які здійснюють емпіричні вивчення та збирання необхідних даних на міжнародному рівні.

Наприклад, Велика Британія вийшла на І місце в Європі по забезпеченню доступу викладачів до інформаційних і комунікаційних технологій, компетенції й мотивації їх до використання ІКТ в навчальному процесі. Частка таких викладачів складає 60,2 %. Наступний крок — глибоке оволодіння новою «електронною» педагогікою — передбачений урядовою стратегією розвитку освіти на 2008–2014 рр. Приділяється значна увага поширенню передового педагогічного досвіду. З цією метою розроблено систему «5Е» — Беріть участь, Досліджуйте, Пояснюйте, Розробляйте, Оцінюйте (англ.: Engage, Explore, Explain, Elaborate, Evaluate), що репрезентує зразки передового педагогічного досвіду і містить опис критеріїв визначення якості навчання. Існує система загальнодоступних банків електронних засобів навчального призначення (ЕЗНП), як фінансованих державою, так і корпоративних.

Вимоги стандартів освіти (GCSE) в галузі, пов'язаній з ІТ, досить високі. Використання ІКТ для навчання розпочинається з молодшої школи. Систематичне вивчення предметів, подібних до інформатики, у різних закладах освіти розпочинається з 2–7 класу [2].

У Франції 2002 р. було прийнято Закон 142501, у якому Інтернет і ІКТ оголошені першою життєвою необхідністю й основним засобом для побудови майбутнього нації. Відповідно сьогодні на 99 % території Франції є високошвидкісний доступ до Інтернету. Крім того, у Франції прийнято закон про головне завдання національної системи освіти — впровадження ІКТ на всіх рівнях освітнього процесу — від дитячого садка до навчання дорослих. Реалізуються національні проекти: «Ноутбук для кожного студента», «Створення електронного контенту» та ін.

У 2008 р. уряд Франції прийняв програму електронного навчання, що фінансується урядом, «100 % курсів у цифровій формі для 100 % учнів». Водночас держава гарантує доступ до цих ресурсів всьому населенню країни. Використовується переважно пропріетарне програмне забезпечення.

У Росії протягом останніх десяти років створено інфраструктуру інформатизації системи загальної середньої освіти за рахунок фінансування з федерального бюджету. Реалізовано федеральну програму «Развитие единой образовательной информационной среды (2001–2005 годы)». Діють державні програми: «Стратегия единой образовательной информационной среды 2006–2010 (ЕОИС)», національний проект «ОБРАЗОВАНИЕ», пріоритетами проголошено: «вдосконалення структури і змісту освіти; вирішення проблеми підготовки кадрів; розвиток системи забезпечення якості освіти; забезпечення рівного доступу до освіти; підвищення ефективності управління галуззю; інтеграція в світовий освітній простір». У перший рік реалізації федерального проекту передбачається створення ЕОР у складі мінімальних необхідних комплектів навчальних модулів (інформація, практикум, атестація) з дисциплін загальної освіти з урахуванням тривалості (по класах) їх вивчення. Даний перелік необхідно уточнити з урахуванням планованих проектів у рамках Федеральної цільової програми розвитку освіти і проекту «Інформатизація системи освіти», що фінансується за рахунок засобів Міжнародного банку реконструкції і розвитку. Другий рік реалізації проекту буде присвячений розробці окремих навчальних модулів (не менше п'яти з кожного навчального розділу з урахуванням розподілення по компонентах навчального процесу). У результаті будуть створені повноцінні відкриті освітні модульні мультимедійні системи, відповідні федеральним стандартам, для вільного доступу зі всієї території країни [3]. Важливо зазначити, що результатом виконання цього проекту буде сформований федеральний стандарт якості і розроблені пілотні зразки електронних освітніх ресурсів (ЕОР) нового покоління. Отримані результати стануть зразком для розвитку контент-індустрії в регіонах, які зможуть доповнювати окремими модулями і розширювати новими навчальними розділами існуючі федеральні ресурси, створювати нові ЕОР загальнофедерального доступу або розробляти регіональні ресурси, повністю сумісні з федеральними.

Також слід зазначити, що проблеми інформатизації освіти розглядаються і в країнах Сходу. Наприклад, в Японії застосування ІКТ здійснюється на всіх етапах навчання. Учителі (у тому числі молодшої школи), які наймаються на роботу, мають скласти іспит із використання

ІКТ у навчанні. До 7 класу систематичне навчання інформатики в більшості шкіл не проводиться. Разом з тим практично всі діти до 10-річного віку набувають умінь і навичок користувача комп'ютера. Це досягається шляхом вивчення предметів, на яких дітей навчають, наприклад, придбати залізничний квиток, прочитати розклад потягів, написати і надіслати листа (електронного) тощо.

У Китаї дані про забезпеченість навчального процесу засобами ІКТ достатньо суперечливі, але можна зробити висновок, що кількість комп'ютерів у школах достатня для забезпечення повноцінного навчального процесу. Через особливості політичного устрою країни переважності використання системного програмного забезпечення мають не програмні засоби наднаціональних корпорацій, а програмне забезпечення з відкритим кодом. Міністерство освіти дозволило 68 вищим навчальним закладам (ВНЗ) і Центральному радіо- і телеуніверситету створення точок сучасного дистанційного навчання. До кінця 2003 р. включно ці ВНЗ вже створили по всій країні 2027 центрів (точок), які охоплюють десять великих дисциплін для 140 професій, уже зареєстровано 1,373 млн тих, хто навчається.

Поступове впровадження технології ширококутового доступу також сприяє розвитку мережевого навчання. У рамках Освітньої і науково-дослідної мережі Китаю (CERNET), формування якої почалося у 1994 р., до 2003 р. була створена швидкісна передавальна павутина у 20 тис. км. Вона має 28 міжнародних і місцевих інформаційних каналів, покриває головні міста країни і стала другою за масштабами мережею Інтернет у Китаї. Ця мережа в короткі терміни з'єдналася з відкритою в 2000 р. Китайською освітньою мережею на основі супутникового ширококутового мультимедійного зв'язку (CEBSat) і стала платформою сучасного дистанційного навчання, що «об'єднала небо із землею» [4].

На жаль, на початку 2006 р. оснащення загальноосвітніх навчальних закладів комп'ютерною технікою в середньому по Україні становило лише 43 %, а рівень комп'ютерної грамотності вчителів був ще нижчим — лише 22 % [2]. Підключення загальноосвітніх навчальних закладів до Інтернету в цілому по Україні становило близько 15 %. Відсоток міських шкіл, які підключені до Інтернету, — близько 19, сільських — 10.

Сьогодні Україна посідає одне з останніх місць за кількістю комп'ютерів у загальноосвітніх навчальних закладах — 1,3 комп'ютера на 100 учнів. Для порівняння: Японія — 82, США — 76, Німеччина — 52, Франція — 38, Польща — 14,6, Росія — 10,4.

Отже, проаналізувавши досвід країн зарубіжжя щодо інформатизації освіти, зазначимо, що усвідомлення Україною реалій необхідності

якнайшвидшого відтворення досвіду глобальної технологізації передових країн приведе до загального підвищення якості освіти.

Окресливши сучасні тенденції інформатизації освіти України, ми виявили, що трансформація системи освіти загалом сприятиме позитивним перетворенням у всіх сферах діяльності. Тому перспективу подальших наукових розвідок вбачаємо у розгляді міжнародних тенденцій інформатизації освіти як фактора підвищення якості освіти в Україні.

ДЖЕРЕЛА

1. Енциклопедія освіти / [Акад. пед. наук України ; голов. ред. Василь Григорович Кремень]. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 1040 с. — С. 360—365.
2. Исследование England Harnessing Technology Schools Survey, 2008, Becta [Электронный ресурс]. — Режим доступа : schools.becta.org.uk/upload.../ht_schools_survey08_analysis.pdf
3. Информатизация образования [Электронный ресурс]. — Режим доступа : www.ciospbappo.narod.ru/predm/moscow.ppt
4. Освіта в Китаї [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://anti-nlp.livejournal.com/22328.html>

В статье проанализирован опыт стран зарубежья, касающийся проблем информатизации образования; очерчены современные тенденции в направлении информатизации образования Украины.

Ключевые слова: информатизация образования, информационная среда, информационно-коммуникационные технологии.

The article analyzes experience of foreign countries in solving the problems of informatization of education; it is outlined modern tendencies of informatization of education in Ukraine.

Key words: informatization of education, information environment, information and communication technologies.